

ירמיהו פרק יב

פסוקים א-ג:

"^א צַדִּיק אַתָּה ה', כִּי אָרִיב אֵלָיךְ; אֶדְבַר מְשֻׁפָּטִים, אֶדְבַר אֶתְךָ, מִדֹּעַ דְּרֹךְ רָשָׁעִים צִלְחָה, שְׁלוֹ כָּל-בְּגָדֵי בְּגָד .^ב נִטְעַתֶּם, גַּם-שָׂרְשׁוֹ--יִלְכוּ, גַּם-עָשׂוּ פְרִי; קָרוֹב אַתָּה בְּפִיָּהֶם, וְרָחוֹק מִכְּלִיֹּתֵיהֶם .^ג וְאַתָּה ה', יִדְעָתְנִי--תִּרְאַנִי, וּבְחִנָּתְ לִבִּי אֶתְךָ; הֲתִקֶּם כְּצֹאן לְטַבְחָה, וְהִקְדַּשְׁם לְיוֹם הַרְגָּה."

הנביא מאמין ששליחותו היא לא רק להיות דובר דבר ה' אוטומטי, אלא הוא בונה לעצמו גם מדדי חברה שעליו לשמר, על מנת למדוד את מידות החברה..

ברגע שהוא מתערב בחיי החברה הוא עלול להישמע כמתריס בידי שמים, כי הכול מידי שמים.

לכן הוא מקדים ואומר "צַדִּיק אַתָּה ה' ". והטענה שלו היא אל הבורא "מִדֹּעַ דְּרֹךְ רָשָׁעִים צִלְחָה"?

מדוע כל המתחפשים והמתרפסים והמתחסדים חיים בשלווה? מדוע פרדסיהם נותנים פרי? שלווה בחברה, נחת בחקלאות, שפע ואושר זו מנת חלקם.

אני, ירמיהו יודע ואתם הקהל שלי יודעים שאם בפיכם אתם מתקרבים אל ה' הרי אתם מכירים בעובדה שבליבכם פנימה שורר שקר וכזב.

למעשה, בראיה רחבה טענת הנביא, ש "דָּרְךְ רְשָׁעִים צְלָחָה" היא מיותרת, כי מה איכפת לך שמישהו טוב לו?

אלא אם כן, אתה מאמין שהטוב הניתן לרשעים נמנע מלהינתן לצדיקים, אחרת אין טעם בשאלה "מִדּוּעַ דָּרְךְ רְשָׁעִים צְלָחָה"? איכפת לי שזה על חשבוני!

מכיוון שהנביא איננו מחזיק במלאי של הטוב בעולם, אלא הכול בידי שמים, לכן השאלה מופנית כלפי שמים, אבל היא מושמעת באוזני הקהל של בני ירושלים, המשקרים כשהם מצהירים אמונה בה'. והמעוותים את דרכם כאשר הם זובחים לאלילים ולאשרות. בסיכום אומר הנביא:

היושבים בארץ, עושים רע, ואין נכון להיטיב עימם.

האם תפקידו של הנביא הוא למדוד את העם בכלי מידה מוסריים? אם הם רשעים מה גודל רשעותם? ומהו שיעור השפע שלהם?

ואם הם שקרנים, על הנביא מוטלת המשימה: לגלות את תרמיתם?

הנביא הוא אישית דגם להתנהגות חיובית שממנו יש לגזור על התנהגותו של כל העם.

המרוץ בחברה אל הרוע, מקבל עידוד על ידי הטוב, שהרעים חיים בו.

הרוע שלמעשה מערער את שלוות החברה עלול להישפט או להתפרש על ידי הרשעים כחיובי בזכות השכר, לכן "מדוע דָּרָךְ רְשָׁעִים צִלְחָה"?

בשביל ירמיהו, העולם אינו לכאורה נוהג כפי עקרונות המוסר שלו, אך השכר, הטוב, שופע עליהם.

בסיכומו של יום, ירמיהו והעם יודעים כי העוולות החברתיות והאמוניות תִּגְבְּינָה את החוב הלאומי עם החורבן העתידי (פסוק ז' "ז' עֲזַבְתִּי, אֶת-בֵּיתִי--נְטִשְׁתִּי, אֶת-נְחֻלָּתִי; נָתַתִּי אֶת-יְדֹדוֹת נַפְשִׁי, בְּכַף אִיבִיָּה. ")

למעשה, מזדעזע הנביא מהפגיעה גם באיכות הסביבה הנראית לעין כל, והמצביעה על שלילה ולא על חיוב [לדוגמא פסוק ט' "ט' הָעֵיט צָבוּעַ נְחֻלָּתִי לִי, הָעֵיט סָבִיב עָלָיָהּ; לָכוֹ, אֲסָפוּ כָּל-חַיֵּי הַשָּׂדֶה--הֵתִיּוּ לְאַכְלָהּ. " והאויב העתיד לבוא על העם, ולהפוך את הארץ לשממה ולמדבר בלתי מתאימה לשלום-בשר ודם.. גם הארץ עצמה תשתתף בהענשה]

הנביא מגביר את התודעה ששורש הנזק הזה שמתחולל על העם מוצא את ביטויו בהתנהגות אנושית (פסוק יא "יא שְׁמָהּ, לְשִׁמְמָה--אֲבֵלָה עָלַי, שְׁמָמָה; נְשָׁמָה, כָּל-הָאָרֶץ, כִּי אֵין אִישׁ, שָׁם עַל-לֵב. ") התיקון הוא במישור האישי הפרטי. החברה בנויה מכלל פרטיה. התיקון החברתי יתבצע עם כלל התיקונים האישיים הפרטיים.

משעשע אותנו ירמיהו במשחק מילים פיוטי.

פסוק י' "רעים רבים שחתו כרמי, בססו את-חלקתי; נתנו את-חלקת חמדותי, למדבר שממה." רועים מזכיר רוע, לא רק מרעה. (פסוק יא "א שמה, לשממה--אבלה עלי, שממה; נשמה, כל-הארץ, כי אין איש, שם על-לב.") מתחיל ב"שמה ומסיים ב"שם".

"אין איש, שם על-לב" פירושו ביטוי לאדישות מוחלטת, הרכנת ראש לכל פגעי הטבע והאנוש הבאים כמו חרבו של ה' הגוזר הרס וחורבן ואין שלו.

הארץ בוגדת באיכריה. הארץ מתנערת מבעליה פסוק יג: "זרעו חטים וקצים קצרו, נחלו לא יועלו; ובשו, מתבואתיכם, מחרון, אף-ה'."

החורבן פוגע בארץ יהודה ובכל שכנותיה וכשייתמו חטאים מן הארץ ישוב ה' לרחם אותם ולישב מחדש על אדמתם. פסוק ט"ו "איש לנחלתו, ואיש לארצו".

כי אחת היא, לפני ה' תעבדוני, תישבעו בשמי ותזכו לשלוה ולרוויה.

אם לא תשמעו בקול ה' הוא ייטוש אתכם נטוש ואבד.

משלב למעשה ירמיהו את גורל העמים השכנים, בני הדודים, עם גורלו של עם ישראל. מה שמגביר את השנאה לנביא, שמעודדת פגיעה גופנית בו, השליח נענש על שליחותו..

בימינו נכנה זאת בפשטות, "חופש הביטוי", אין בדברי הנביא משום הסתה שלילית, אלא כוונתם לעודד את הניתוק מן האלילים ואת החזרה לאמונה בה'.

כל לומדי ירמיהו בדורנו שיחושו אקטואליה, נבואה לשעתה, נבואה לדורות, יתנו את ליבם להדרכה חיובית עצמית ולציפייה לגאולה ולתשועה. המשמעת העצמית היא יסוד הטוב החברתי אמוני

בביטחון מוחלט בשליט העליון שאליו מייחלים "אל נא הושיעה נא". [תהילים קיח כה ^י אָנָּה ה', הוֹשִׁיעָה נָּא].